

دستور العمل حمل و نقل جاده ای مواد شیمیایی و سموم

فصل اول:

کلیات و تعاریف:

ماده ۱: اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل به شرح ذیل تعریف می گردند.
الف) حمل و نقل جاده ای: هر نوع حمل و نقل زمینی مواد شیمیایی و سموم از طریق راه انجام می پذیرد.

ب) وسیله نقلیه باری: هر نوع وسیله نقلیه موتوری زمینی که برای حمل مواد شیمیایی و سموم ساخته شده و کابین راننده می بایست از قسمت بار بوسیله دیوارهای مقاوم مجزا شده باشد.
ج) بارگیری که برای حمل بار ساخته شده و توسط وسیله نقلیه موتوری دیگری به صورت یک واحد کشیده می شود و وزن کل بارگیری و محموله توسط محورهای مستقل متعلقه به زمین منتقل می گردد.

د) شبه یدک: بارگیری که برای حمل بار ساخته شده و توسط وسیله نقلیه دیگری کشیده می شود و بخشی از وزن بارگیر و محموله توسط پین اتصال به کشنده منتقل می گردد.

تبصره: استفاده از یدک و شبه یدک در حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم مجاز نمی باشد.

ماده ۲: انجام هر گونه عملیات حمل و نقل جاده ای مواد خطرناک از نقطه ای به نقطه ای دیگر، در داخل کشور مستلزم رعایت مقررات و ضوابط مندرج در این آیین نامه می باشد.

ماده ۳: حمل مواد غذایی، مواد مصرفی خوراکی و حیوانات در کنار مواد شیمیایی و سموم در داخل یک وسیله نقلیه واحد ممنوع است. در صورت حمل سایر وسایل، سموم و مواد شیمیایی بایستی به وسیله مانع دیواری شکل از یکدیگر جدا شده و در جای خود محکم شده تا امکان جابه جایی ناخواسته نباشد.

ماده ۴: ظروف محتوی سموم و مواد شیمیایی بایستی به طریقی بارگیری شوند که در حالت حرکت جابه جا نشده و صدمه نینند.

- برای حمل مواد شیمیایی و سموم تا حد امکان از وسیله نقلیه مسقف استفاده شود، در صورت استفاده از وسایل روباز بایستی پوشش کامل و مقاوم جهت ممانعت از تابش مستقیم نور خورشید و یابارش بر روی محموله قرار گیرد.

ماده ۵: کالاها و محصولات خطرناک موضوع این آیین نامه در ۹ طبقه دسته بندی گردیده اند، این طبقه بندی به شرح ذیل می باشد:

۱- طبقه یک: این طبقه خود به سه دسته ذیل تقسیم می شود.

۱-۱ مواد و محصولات منفجره.

- ۱-۲ محصولات و کالاهایی که با مواد منفجره انباشته گردیده اند.
- ۱-۳ محصولات و کالاهایی که ایجاد آتش سوزی و احتراق می نمایند.
- ۲- طبقه دو: این طبقه مشتمل است بر گازهای تحت فشار مایع نشده و گازهای نامحلول تحت فشار.
- ۳- طبقه سه: این طبقه مشتمل است بر مایعات قابل اشتعال.
- ۴- طبقه چهار: این طبقه خود به سه دسته ذیل تقسیم بندی می شود:
- ۴-۱ جامدات قابل اشتعال
- ۴-۲ موادی که دارای قابلیت آتش سوزی و آتش افروزی خود به خود می باشند
- ۴-۳ موادی که بر اثر تماس با آب یا مجاورت با رطوبت، گازهای قابل اشتعال تولید می کنند.
- ۵- طبقه پنج: این طبقه خود به دو دسته ذیل تقسیم می شود:
- ۵-۱ موادی که باعث ایجاد زنگ زدگی می گردند.
- ۵-۲ پر اکسیدهای آلی
- ۶- طبقه شش: این طبقه خود به دو دسته ذیل تقسیم می شود:
- ۶-۱ محصولات سمی
- ۶-۲ مواد و محصولات متعفن که باعث ایجاد و نشر بیماری های عفونی می گردند.
- ۷- طبقه هفت: مواد رادیو اکتیو
- ۸- طبقه هشت: مواد خورنده و اسیدها
- ۹- طبقه نه: زباله و فاضلاب

تبصره ۱:

فهرست و اقسام مواد خطرناکی که تحت هر یک از طبقات نه گانه فوق قرار می گیرند در ضمیمه «ز» این آیین نامه آمده است.

تبصره ۲: در میان مواد شیمیایی و سموم موضوع طبقات ۲، ۴، ۷ و ۹ موادی وجود دارند که از حیث اهمیت خطر و نحوه حمل، علاوه بر مقررات کلی، شرایط خاصی را دارا می باشند.

ماده ۶: حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم خطرناک توسط وسایل حمل و نقل در صورتی مجاز خواهد بود که وسیله نقلیه مزبور حائز کلیه موارد مندرج در فصل سوم این آیین نامه باشند.

تبصره ۵: چنانچه مواد و محصولات خطرناک به صورت مایع و گاز بوده و توسط تانکر یا تانک کانتینر حمل گردند در صورتی مشمول مقررات این آیین نامه می گردند که وزن یا حجم محموله از حداکثر مقادیر مندرج در بندهای ذیل تجاوز نماید، در غیر این صورت مشمول حمل و نقل مواد خطرناک نمی باشد.

الف: خودروهای دارای تانکرهای ثابت یا تانکرهای قابل انفکاک جهت حمل مایعات با حداکثر ظرفیت ۱۰۰۰ لیتر.

ماده ۷: رانندگان و کمک رانندگان حامل مواد شیمیایی و سموم بایستی حائز کلیه نکات و موارد مندرج در فصل چهارم این آیین نامه باشند.

ماده ۸: راننده وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم بایستی در حین عملیات حمل و نقل مواد خطرناک، اسناد مربوط به این گونه کالاها را وفق ضمیمه «ج» این آیین نامه در اختیار داشته باشد، تا به محض در خواست پلیس ارائه نماید.

ماده ۹: وسایل حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم بایستی در حین عملیات حمل و نقل کلیه نشانه ها و علائم مندرج در ضمیمه «الف» این آیین نامه را دارا باشند.

ماده ۱۰: فرستنده مواد شیمیایی و سموم مکلف است از تنظیم قرار داد حمل و نقل کالا، طی اظهارنامه ای مطابق پیوست شماره یک از ضمیمه «ب» مؤسسه حمل و نقل را از خطرناک بودن محموله کتباً مطلع نماید.

ماده ۱۱: در صورت عدم رعایت ضوابط و دستورالعمل های مندرج در این آیین نامه با متخلفین مطابق مقررات قانونی سازمان حمل و نقل پایانه های کشور رفتار خواهد شد.

فصل دوم:

مقررات مربوط به عملیات بارگیری، حمل و نقل و بار اندازی مواد شیمیایی و سموم

ماده ۱۰: مؤسسه حمل و نقل جهت حمل مواد شیمیایی و سموم بنا به تشخیص سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور مکلف است. جهت هماهنگی و تعیین مسیر مجاز تردد از مبدأ به مقصد در جاده های خارج از محدوده شهرها، به سازمان مذکور مراجعه و ضمن ارائه در خواست کتبی به همراه اظهار نامه صاحب کالا، مجوز و مسیر عبور مواد خطرناک را دریافت نماید.

تبصره ۱: سازمان یاد شده می تواند بر حسب ضرورت مجوزهای مذکور را به صورت مدت دار صادر نماید.

تبصره ۲: کمیته هماهنگی کنترل و نظارت بهداشتی بر مواد شیمیایی و سموم همه ساله فهرست مواد شیمیایی و سموم مجاز را به سازمان منعکس خواهند نمود.

تبصره ۳: در صورت مواجهه با مواد شیمیایی و سموم ناشناس مراتب توسط سازمان از کمیته استعلام خواهد گردید.

ماده ۱۱: وسیله نقلیه حامل مواد صرف نظر از وزن و حجم محموله فقط در ساعات روز مجاز به تردد در جاده های کشور خواهد بود و بایستی قبل از پایان روز در محل آخرین پاسگاه انتظامی توقف و تا آغاز روز بعد از حرکت خود داری نماید.

تبصره ۱: در موارد خاص بنا به مقتضیات و دلایل توجیهی، به تشخیص و اعلام وزارت راه و ترابری برخی از مواد خطرناک از این موضوع مستثنی خواهد بود.

تبصره ۲: وزارت راه و ترابری در خصوص مواد مستثنی از کمیته هماهنگی کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی استعلام خواهد نمود.

ماده ۱۲: حداکثر سرعت حرکت وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم در آزادراهها و شاهراه ها ۶۰ کیلومتر، در جاده های چهار خطه ۵۰ کیلومتر و در جاده های دو خطه حداکثر ۴۰ کیلومتر در ساعت می باشد.

ماده ۱۳: پارک و توقف خودروی حامل مواد شیمیایی و سموم در طول جاده ها فقط تحت شرایط ذیل مجاز است.

الف: هیچ خودروی حامل مواد خطرناک نمی تواند در نقطه ای توقف نماید، مگر آن که از ترمز مخصوص استفاده کرده باشد.

ب: نصب گوه به تعداد حداقل ۲ عدد و متناسب با تعداد چرخ ها برای هر نوع خودروی حامل مواد شیمیایی و سموم در حین توقف الزامی است.

ج: موتور وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم باید حین توقف خاموش باشد.

د: خودروی حامل مواد شیمیایی و سموم باید حتی المقدور در مناطقی با شیب اندک توقف کند و از پارک و توقف در سراسیبه ها خودداری نماید.

ه) خودروی حامل مواد شیمیایی و سموم باید در ساعات تاریک شبانه روز، در نقاطی توقف کند که نور کافی جهت رؤیت آن توسط سایر وسایل نقلیه از ۵۰ متری فراهم باشد و چنانچه بنا بر اضطرار و فوریت در مکان های تاریک متوقف می گردد علاوه بر چراغ های ترمز که بایستی به درستی عمل کرده و روشن باشند. حتماً لازم است در موضع ۱۰ متری ابتدا و انتهای وسیله نقلیه متوقف شده در حاشیه جاده و در پهلوئی آن مبادرت به نصب چراغ های ۲۴ ولتی زرد رنگ الکتریکی نماید. منبع تأمین نیروی این چراغ ها باید مستقل از خودرو باشد.

و: توقف خودرو در فاصله ای کمتر از ۵۰ متر در ابتدا و انتهای پل ها و تونل ها و پیچ ها ممنوع است و چنانچه بنا بر اضطرار خودرو در چنین مواضعی متوقف گردید، نصب علائم هشدار دهنده به نحوی که از فاصله ۵۰ متری حضور خودرو حامل مواد شیمیایی و سموم را برای رانندگان عبوری از محور مشخص نماید الزامی است.

ماده ۱۴: وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم جهت سوخت گیری بایستی از پمپ های بنزین واقع در خارج از آبادی ها و محدوده شهرها استفاده کنند.

ماده ۱۵: راننده و کمک راننده وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم بایستی در حین سوختگیری خودرو، نزد وسیله نقلیه باقی مانده و هرگز وسیله نقلیه مذکور را ترک ننماید.

ماده ۱۶: حمل مواد شیمیایی و سموم در بارگیر و یدک مستقل ممنوع است و وسیله نقلیه حامل کالای خطرناک نباید تحت هیچ شرایطی توسط وسیله نقلیه دیگری یدک کشیده شود و نیز نباید تحت هیچ شرایطی وسیله نقلیه دیگری را یدک کشی نماید.

ماده ۱۷: تردد وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم در شرایط غیر عادی جاده، نظیر بارندگی شدید، هوای مه آلود و یا هر گونه عاملی اعم از جوی و غیر جوی نامساعد که احتمال بروز حوادث رانندگی را افزایش می دهند ممنوع بوده و راننده وسیله نقلیه موظف است در اولین محل مناسب با رعایت نکات ایمنی مندرج در ذیل ماده ۱۳ این فصل وسیله نقلیه را متوقف نماید.

ماده ۱۸: حمل هر گونه مسافر به استثناء راننده و کمک راننده یا عوامل دیگری که با تشخیص مؤسسه حمل و نقل بایستی به همراه محموله به عملیات حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم کمک نماید ممنوع است.

ماده ۱۹: استفاده از هر گونه وسیله روشنایی یا گرما زای آتش زا در داخل یا در فاصله ۵۰ متری وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم ممنوع است.

ماده ۲۰: استعمال دخانیات در حین عملیات حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم در داخل کابین وسیله نقلیه حامل اینگونه مواد، ممنوع است.

ماده ۲۱: چنانچه به هر دلیل در حین عملیات باراندازی یا بارگیری به ناچار بایستی در محوطه ای تعدادی وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم متوقف شوند یا در توقف گاه مناسبی تعدادی خودرو حامل این گونه کالاها متوقف گردیده اند بایستی حداقل از یکدیگر ۲۰ متر فاصله داشته باشند.

ماده ۲۲: چنانچه پمپ تخلیه مواد شیمیایی و سموم از نیروی موتور وسیله نقلیه انرژی خود را کسب نمی نماید بایستی حین تخلیه این مواد، موتور وسیله نقلیه خاموش باشد.

تبصره ۱: چنانچه وسیله نقلیه، حامل محموله ای از طبقه های ۶ و ۸ و ۹ بوده و محل تخلیه و باراندازی در مکانی مسقف واقع شده باشد بایستی وسیله نقلیه مجهز به موتور پمپ جهت تخلیه محموله بوده و منبع انرژی این پمپ مستقل از موتور محرکه وسیله نقلیه باشد.

ماده ۲۳: حمل کالا و محصولات خطرناک از طبقه های ۱ و ۶ و ۸ و ۹ در وسایل نقلیه مفصل دار ممنوع است.

ماده ۲۴: چنانچه محموله خطرناک از طبقه ۴ و از ردیف ۴/۳ باشد بایستی توسط بارگیر مسقف و مقاوم نسبت به نفوذ آب و رطوبت حمل گردد.

ماده ۲۵: چنانچه به هر دلیل وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم ناچار به توقف طولانی در نقطه ای گردد و این توقف ناشی از بروز نقص فنی در وسیله نقلیه یا تصادف رانندگی باشد راننده مکلف است در اسرع وقت مؤسسه حمل و نقل را از بروز حادثه مطلع نماید.

ماده ۲۶: مؤسسه حمل و نقل مکلف است به محض اطلاع از بروز حادثه یا نقص فنی در وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم، وسیله نقلیه اعزامی به محل توقف خودروی حادثه دیده گسیل نماید.

ماده ۲۷: مؤسسه حمل و نقل مکلف است قبل از اعزام وسیله نقلیه جهت بارگیری و حمل محموله توقف مواد شیمیایی و سموم برنامه زمان بندی سفر را در اختیار راننده قرار داده و حتی المقدور محل توقف شبانه در محل مناسب را مشخص نماید.

ماده ۲۸: راننده وسیله نقلیه مکلف است برنامه تنظیمی از سوی مؤسسه حمل و نقل را با توجه به حداکثر سرعت مجاز حرکت تنظیم گردیده به دقت رعایت نماید.

ماده ۲۹: مواد خطرناک از انواع زیر گروه طبقه ۱ فقط بایستی در کامیون های بارگیر بسته یا دارای درب های کناری (بغل باز شو) حمل شود. سایر مشخصات فنی این گونه وسایل نقلیه در فصل چهارم ذکر گردیده است.

ماده ۳۰: حد اکثر وزن محموله از طبقه ۱ و از زیر گروه ۱/۱ نبایستی از ۱۰۰۰ کیلوگرم در هر بارگیر وسیله نقلیه تجاوز کند.

ماده ۳۱: حداکثر وزن محموله از طبقه ۱ و از زیر گروه ۱/۲ و ۱/۳ نبایستی از ۳۰۰۰ کیلوگرم در هر بارگیر وسیله نقلیه تجاوز کند.

ماده ۳۲: مؤسسه حمل و نقل مکلف است مقررات مربوط به اسناد و مدارک حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم را طبق ضوابط و دستورالعمل های موجود رعایت نموده و بسته ها و جعبه های حامل مواد مذکور نیز بایستی بر چسب شناسایی بوده به صورتی که مشخصات مواد و شماره طبقه مربوط به آن به دقت منعکس شده باشد.

ماده ۳۳: چنانچه بایستی محموله ای از طبقه ۱ درون وسیله نقلیه ای بارگیری شود بایستی حتماً و بدقت تمام عوامل خارجی از محوطه بارگیر زدوده و پاکسازی شود.

ماده ۳۴: چنانچه وسیله نقلیه حامل موادی از طبقه ۱ بوده و مقرر است که محموله آن در باراندازهای مختلف تخلیه گردد نحوه بارگیری بایستی به نحوی باشد که بدون جابه جا کردن سایر جعبه های حامل مواد شیمیایی و سموم به ترتیب محموله، تخلیه و باراندازی شود.

ماده ۳۵: چنانچه وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم از طبقه ۱، در محل پاسگاه های انتظامی یا مراکز ذیصلاح جهت کنترل اسناد و مدارک حمل و نقل و یا بازدید از محموله متوقف شود، راننده وسیله نقلیه مکلف به توقف خودرو در ۵۰ متری پست مذکور است.

ماده ۳۶: چنانچه کاروانی از وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم به دنبال یکدیگر در تردد می باشند، بایستی حداقل ۸۰ متر از یکدیگر فاصله داشته و اسکورت شوند.

ماده ۳۷: چنانچه محموله از نوع دی اکسید کربن و اکسید نیتروژن و گازهایی از طبقه ۷ باشد حتماً باید در وسایل نقلیه بدون مفصل و در تانکرهای ثابت که با استاندارد مناسب به شاسی وسیله نقلیه محکم گردیده اند، حمل گردد.

ماده ۳۸: حمل گازهایی از طبقه ۷ در مخازن کوچک و در بارگیری کانتینری ممنوع است.

ماده ۳۹: حمل مایعاتی از طبقه ۸ در بشکه های مجزا بر روی بارگیر به صورت کفی یا اطاق دار ممنوع است.

ماده ۴۰: حمل مایعات از طبقه ۸ فقط توسط تانکرهای ثابت که به دقت بر روی شاسی وسیله نقلیه محکم گردیده، مجاز است.

فصل سوم:

مقررات مربوط به وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم

ماده ۴۱: وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم باید دارای گواهینامه تأیید صلاحیت موضوع مقررات مربوط به وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک آیین نامه و حمل و نقل جاده ای مورد خطرناک باشند.

ماده ۴۲: وسایل نقلیه ای که جهت حمل مواد شیمیایی و سموم حساس در مقابل رطوبت به کار می روند بایستی حتماً به صورت مسقف باشد.

ماده ۴۳: وسایل نقلیه تانکر دار با بارگیری های نیم یدک که تانکرهای حامل مواد شیمیایی را حمل می کنند یا وسایل نقلیه ای که مواد شیمیایی و سموم را به صورت فله ای حمل می کنند باید از مثلث های خطر در هر دو طرف کانتینر و یا تانک استفاده کنند.

ماده ۴۴: اطلاعات ذیل بایستی به صورتی خوانا بر روی بدنه وسایل نقلیه تانکر دار که مواد خطرناک را حمل می نماید درج گردیده باشد:

۱- نامه مؤسسه حمل و نقل

۲- ظرفیت تانکر

۳- وزن خالی تانکر

۴- حداکثر وزن تانکر به همراه محموله

۵- نام محموله

۶- تاریخ و مدت اعتبار بازرسی

ماده ۴۵: اطلاعات ذیل نیز بایستی به صورتی خوانا بر روی بدنه تانک کانتینرهای حامل مواد خطرناک درج گردیده باشد.

- ۱- شماره ثبت تانک کانتینر
- ۲- نام شرکت تولید کننده تانک کانتینر
- ۳- شماره سریال اعلام شده توسط شرکت تولید کننده تانک کانتینر
- ۴- مقدار عددی فشار محموله بر حسب مگاپاسکال یا بار
- ۵- سال تولید تانک کانتینر
- ۶- ظرفیت تانک کانتینر بر حسب لیتر

ماده ۴۶: وسایل نقلیه ای که مواد شیمیایی و سموم با حداکثر نقطه اشتعال ۲۳ درجه سانتیگراد را حمل می نمایند باید سر پوشیده بوده و طرح ساخت محفظه بارگیر آن ها به صورتی باشد که محموله آن ها تحت اثر دما و حرارت خارج از محیط قرار نگیرند.

ماده ۴۷: حداکثر عمر تانک‌هایی که به صورت بارگیر جهت حمل مواد شیمیایی و سموم به کار می روند بایستی از ۸ سال تجاوز کند.

تبصره ۱: مؤسسات حمل و نقل مکلفند در دوره های مسافتی ۵۰۰۰ کیلومتری تانکر را مورد بازرسی دقیق قرار داده و از صحت اتصالات و عدم نشست محموله از محل اتصالات به دقت یقین حاصل نمایند.

ماده ۴۸: حداکثر عمر تانک‌هایی که محمولاتی از طبقه ۲-۵ و ۸ را حمل می کنند از تاریخ تولید ۴ سال خواهد بود این تانک‌ها باید از ورق با پوشش گالوانیزه ساخته شده باشند.

تبصره: مؤسسات حمل و نقل مکلفند در دوره های مسافتی ۲۵۰۰ کیلومتری تانکر را مورد بازرسی دقیق قرار داده و از صحت استحکام اتصالات و عدم نشست محموله یقین حاصل کنند.

ماده ۴۹: خودروهای حامل مواد شیمیایی و سموم باید در سطح قائم عقب دارای مثلث نارنجی رنگ به طول قاعده ۴۰ سانتی متر و ارتفاع ۳۰ سانتی متر با خط مشکی حاشیه ای به ضخامت ۱۵ میلی متر باشند. نحوه نصب تابلوهای مذکور باید به صورتی باشد که از ۱۵ متری به وضوح دیده شود چنانچه ابعاد وسیله نقلیه یا بارگیری به حدی است که امکان نصب تابلوی مذکور با ابعاد ذکر شده میسر نمی باشد طول قاعده و ارتفاع و ضخامت خط حاشیه تابلوی مثلثی شکل خطر به ترتیب تا ۳۰ سانتیمتر و ۱۵ سانتی متر و ۱۰ میلی متر قابل کاهش می باشد.

تبصره: خودروهای تانک‌دار و بارگیرهایی که دارای بیش از یک تانکر برای حمل و نقل مواد خطرناک می باشند علاوه بر نصب مثلث مذکور باید در طرفین نیز دارای مثلث خطر با همان ابعاد موصوف باشند.

ماده ۵۰: خودروها و یا کانتینرهای حامل مواد شیمیایی و سموم که دارای محموله ای به صورت جامد و فله ای می باشند علاوه بر مثلث خطر موضوع ماده ۴۹ این فصل باید دارای تابلوهای نارنجی که شماره کالا، شماره خطر و سایر مشخصات لازم در آن ثبت گردیده باشند. (پیوست)

ماده ۵۱: حمل سوخت اضافی در مخازن و بشکه های متحرک، درون وسیله نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم ممنوع است.

ماده ۵۲: وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم بایستی به وسایل اطفاء حریق مناسب مجهز باشند این ابزار اطفاء حریق که برای مبارزه با آتش سوزی های احتمالی به کار می روند به شرح ذیل می باشد.

۱- تانکرها، خودروهای حامل تانکرها قابل جدا شدن به ظرفیت حداکثر ۱۰۰۰ لیتر و تانک کانتینرهای حامل گازها به ظرفیت حداکثر ۳۰۰۰ لیتر به دستگاه اطفاء حریق دستی به ظرفیت دو کیلوگرم پودر خشک که امکان مهار آتش در داخل کابین وسیله نقلیه، موتور و یا بخش بارگیر را فراهم نماید، مجهز باشند.

۲- خودروهایی که حداکثر وزن ناخالص آن ها ۳/۵ تن می باشد به دستگاه اطفاء حریق دستی به ظرفیت حداقل ۶ کیلوگرم پودر خشک که امکان مهار حریق در داخل کابین وسیله نقلیه، موتور یا بخش بارگیر را فراهم نماید.

۳- خودروهایی که وزن ناخالص آن ها بالاتر از ۳/۵ تن می باشد به دستگاه اطفاء حریق دستی به ظرفیت حداقل ۶ کیلو پودر خشک و وسیله اطفاء حریق ثابت که قدرت مهار کردن آتش سوزی ایجاد شده در محوطه کابین و موتور وسیله نقلیه را دارا باشند.

فصل چهارم:

مقررات مربوط به پرسنل جایگاه های عرضه مواد شیمیایی راننده و خدمه مسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم

ماده ۵۳: رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم بایستی دارای گواهینامه معتبر متناسب با وسیله نقلیه تحت راهبری خویش بوده و حداقل مدت سه سال از زمان صدور گواهینامه ایشان سپری شده باشد.

تبصره ۱: حداقل سن رانندگی که قصد فعالیت در زمینه حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم را دارند بایستی ۲۳ سال تمام باشد.

ماده ۵۴: رانندگانی که به فعالیت در زمینه حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم اشتغال دارند بایستی حائز شرایط ذیل باشند.

۱- عدم سوء پیشینه کیفری مؤثر

۲- عدم اعتیاد به مواد مخدر

۳- عدم ابتلاء به بیماری هایی که با ایمنی رانندگی منافات دارد.

ماده ۵۵: آن دسته از رانندگانی که مواد شیمیایی و سموم را داخل تانکرهای ثابت یا تانکرهای قابل انتقال با ظرفیت بیش از ۱۰۰۰ لیتر، یا تانک کانتینرهای با ظرفیت بیش از ۳۰۰۰ لیتر حمل می کنند و همچنین رانندگانی که به حمل این مواد توسط وسایل نقلیه ای با وزن ناخالص بیش از ۳۵۰۰ کیلو متر اقدام می نمایند. علاوه بر گواهینامه مربوط به آن وسیله نقلیه، بایستی گواهینامه ویژه ای که مؤید آشنایی با موضوع کالای شیمیایی و سموم، مفاد آیین نامه حمل و نقل جاده ای مواد شیمیایی و سموم اقدامات احتیاطی جهت اجتناب از بروز حوادث ناشی از حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم و اقدامات پیشگیرانه در جهت جلوگیری از حوادث ناشی از حمل و نقل جاده ای به عمل آورند.

ماده ۵۶: برای صدور گواهینامه ویژه مذکور در ماده ۵۵، مؤسسات حمل و نقل که به جابه جایی مواد شیمیایی و سموم مبادرت می ورزند، مکلفند بر اساس ضوابط و دستورالعمل های اعلام شده از طرف سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور، اقدام به برگزاری دوره های آموزشی خاص حول محورهای ذیل نموده و پس از اتمام دوره و موقعیت راننده در آزمون صلاحیت علمی و عملی، گواهینامه ویژه راننده مزبور را صادر نماید. این محورها عبارتند از:

الف- اطلاعات لازم جهت شناخت رفتار انواع مواد شیمیایی و سموم مطابق طبقه بندی انجام شده در این آیین نامه.

ب- اطلاعات لازم مبنی بر رفتار احتیاطی لازم در حین حمل و نقل به منظور اجتناب از بروز حوادث ناشی از فعل و انفعالات شیمیایی محموله.

ج- اطلاعات مربوط به نحوه عملکرد در حین بروز حوادث احتمالی در جهت کاهش خطرناک حادثه نسبت به انسان، حیوان یا محیط زیست.

د- اطلاعات لازم در زمینه اطفاء حریق، کمک های اولیه، استفاده از وسایل ایمنی مناسب، روش های مناسب جهت جلوگیری از مخاطرات ناشی از نشت و تراوش مواد و شماره های مراکز اورژانس و فوریت ها.

ماده ۵۷: پرسنل جایگاه های عرضه مواد شیمیایی رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم موظفند قبل از آغاز عملیات حمل و نقل از وجود ابزار و لوازم ذیل در محل کار و یا کابین وسیله نقلیه تحت راهبری خویش یقین و اطمینان حاصل نماید. (حسب مورد)

الف- جلیقه زرد رنگ احتیاط

ب- عینک حفاظتی مناسب جهت حفاظت از چشم در مقابل حوادث و خطرناک ناشی از واکنش های شیمیایی مواد خطرناک.

ج- ماسک مناسب جهت تصفیه بخارات و گازهای ناشی از مواد سمّی، چنانچه کالای حمل و نقلی ماده ای سمی باشد.

د- دستکش لاستیکی مناسب

ح- چکمه پا پوش مناسب (چکمه لاستیکی)

و- تن پوشش سراسری از جنس مواد ضد آب (واترپروف)

ز- چراغ قوه دستی

ه- بطری حاوی مایع شستشوی چشم

ط- بطری حاوی آب

تبصره: آشنایی با نحوه استفاده از تجهیزات مندرج در این ماده بایستی به عنوان سر فصلی جداگانه در مباحث دوره های آموزشی مندرج در ماده ۵۷ به رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم آموزش داده شود.

ماده ۵۸: مؤسسات حمل و نقل موظفند بایگانی کاملی از سوابق رانندگان تحت پوشش خود که فعال در زمینه حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم به شرح ذیل ضبط و ثبت نمایند.

الف- کلیه مواد مندرج در ذیل ماده ۵۴

ب- رونوشت گواهینامه تأیید صلاحیت رانندگان

ج- سوابق مشخصات حرفه ای رانندگان

ماده ۵۹: مأموران راهنمایی و رانندگان در صورت احراز تخلف یا بروز حادثه توسط وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم طبق قوانین و دستورالعمل های جاری با راننده برخورد خواهند نمود.

ماده ۶۰: مؤسسات حمل و نقل مکلفند جدول امتیازبندی را که از جانب سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور تهیه گردیده است، رعایت نمایند.

ماده ۶۱: حداکثر سن مجاز برای رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد شیمیایی و سموم ۵۰ سال تمام می باشد و مؤسسه حمل و نقل مکلف است به محض رسیدن سن راننده به ۵۰ سالگی ضمن ضبط گواهینامه تأیید صلاحیت وی، از ارائه خدمات یا تحویل بار حامل مواد شیمیایی و سموم به راننده مذکور جلوگیری و مراتب را به سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور منعکس نماید.

ماده ۶۲: استفاده از شخص کمک راننده ای که حائز کلیه شرایط مندرج در ردیف های ذیل ماده ۵۴ همین فصل می باشد، همراه وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک اجباری است.